

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

11. september 2014*

ELTL artikkel 267 — Riigi põhiseadus — Kohustusliku põhiseaduslikkuse järelevalve vahemenetlus — Liikmesriigi seaduse nii liidu õigusele kui ka riigi põhiseadusele vastavuse kontrollimine — Kohtualluvus ja kohtuotsuste täitmine tsiviil- ja kaubandusajades — Olukord, kus kostjal puudub teadaolev elu- või viibimiskoht liikmesriigis — Kokkulepe kohtualluvuse kohta kostja kohtusse ilmumise korral — Kostjale tema eemalviibimise tõttu määratud esindaja

Kohtuasjas C-112/13,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Oberster Gerichtshof'i (Austria) 17. detsembri 2012. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 8. märtsil 2013, menetluses

A

versus

B jt.,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president T. von Danwitz (ettekandja), kohtunikud E. Juhász, A. Rosas, D. Šváby ja C. Vajda,

kohtujurist: Y. Bot,

kohtusekretär: ametnik C. Strömholm,

arvestades kirjalikus menetluses ja 27. veebruari 2014. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

- A, esindaja: *Rechtsanwalt* T. Frad,
- B jt, esindaja: *Rechtsanwalt* A. Egger,
- Austria valitsus, esindaja: G. Hesse,
- Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja J. Kemper,
- Prantsusmaa valitsus, esindajad: G. de Bergues, D. Colas ja B. Beaupère-Manokha,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* L. D'Ascia,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

— Euroopa Komisjon, esindajad: W. Bogensberger, H. Krämer ja A.-M. Rouchaud-Joët,
olles 2. aprilli 2014. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab ELTL artikli 267 ja nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42) artikli 24 tõlgendamist.
- 2 Taotlus esitati A ja B jt vahelises kohtuvaidluses kahju hüvitamise hagi üle, mille B jt on A vastu Austria kohtule esitanud.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Määruse nr 44/2001 põhjendused 2, 11 ja 12 on sõnastatud järgmiselt:

„(2) Teatavad erinevused kohtualluvust ja kohtuotsuste täitmist käsitlevates siseriiklikes eeskirjades takistavad siseturu häireteta toimimist. Olulised on sätted, millega ühtlustatakse eeskirjad kohtualluvuse konflikti kohta tsiviil- ja kaubandusajades ning lihtsustatakse vorminõudeid, et käesoleva määrusega seotud liikmesriikide kohtuotsuste vastastikune tunnustamine ja täitmine oleks kiire ja lihtne.

[...]

(11) Kohtualluvuse eeskirjad peavad olema hästi etteaimatavad ning lähtuma põhimõttest, et tavaliselt on kohtualluvus seotud kostja alalise elukohaga ning seepärast peab kohtualluvus alati olema olema, välja arvatud teatavatel täpselt määratletud juhtudel, kui kohtuvaidluse sisu või osapoolte autonoomia eeldab teistsugust seotust. Selleks et ühiseeskirjad oleksid läbipaistvamad ja et vältida kohtualluvuse konflikte, peab juriidilise isiku alaline asukoht olema autonoomselt määratletud.

(12) Lisaks kostja alalisele elukohale peaks kohtualluvusel olema ka muid aluseid, mis toetuksid tihedale seosele kohtu ja menetluse vahel või aitaksid kaasa tõrgeteta õigusemõistmisele.”
- 4 Selle määruse artikli 2 lõikes 1 on ette nähtud:

„Käesoleva määruse kohaselt kaevatakse isikud, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, selle liikmesriigi kohtutesse nende kodakondsusest hoolimata.”
- 5 Nimetatud määruse artiklis 3 on sätestatud:

„1. Isikuid, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, saab teise liikmesriigi kohtusse kaevata üksnes käesoleva peatüki 2.–7. jaos sätestatud korras

2. Nende vastu ei saa eelkõige kohaldada I lisas sätestatud siseriikliku kohtualluvuse eeskirju.”

- 6 Määruse nr 44/2001 II peatüki 7. jao „Kokkulepe kohtualluvuse kohta” artiklis 24 on ette nähtud:

„Lisaks käesoleva määruse muudest sätetest tulenevale pädevusele on pädev ka see liikmesriigi kohus, kuhu kostja ilmub. Käesolevat sätet ei kohaldata juhul, kui isik on ilmunud kohtusse pädevuse vaidlustamiseks või kui artikli 22 kohaselt on ainupädev teine kohus.”

- 7 Selle määruse sama peatüki 8. jaos „Kohtualluvuse ja arvessevõetavuse kontrollimine” sisalduv artikkel 26 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kui kostja, kelle alaline elukoht on ühes liikmesriigis, kaevatakse teise liikmesriigi kohtusse ning ta ei ilmu kohtusse, deklareerib see kohus omal algatusel, et ta ei ole asjas pädev, välja arvatud juhul, kui pädevus tuleneb käesoleva määruse sätetest.

2. Kohus peatab menetluse niikauaks, kuni on tõestatud, et kostjal on olnud võimalus menetluse algatamist käsitlev või võrdväärne dokument saada kätte piisavalt aegsasti, et ta oleks saanud end kaitsta, või on tõestatud, et selleks on võetud kõik vajalikud meetmed.

[...]”.

- 8 Määruse nr 44/2001 III peatüki „Tunnustamine ja täitmine” artikli 34 punktis 2 on ette nähtud, et otsust ei tunnustata, kui „kostjale ei olnud menetluse algatamist käsitlevat dokumenti või võrdväärset dokumenti kätte toimetatud piisavalt aegsasti, et ta oleks saanud end kaitsta, välja arvatud juhul, kui kostja ei algatanud otsuse vaidlustamise menetlust siis, kui tal oli selleks võimalus”.

Austria õigus

Föderaalne põhiseadus

- 9 Austria föderaalse põhiseaduse (Bundes-Verfassungsgesetz, edaspidi „B-VG”) artikli 89 lõigete 1 ja 2 kohaselt puudub üldkohtutel pädevus tunnistada lihtseadus põhiseadusega vastuolu tõttu kehtetuks. Nii Oberster Gerichtshof kui ka teise astme kohtud peavad kahtluse korral, et lihtseadus on põhiseadusega vastuolus, esitama Verfassungsgerichtshofile (konstitutsioonikohus) taotluse selle lihtseaduse kehtetuks tunnistamiseks.
- 10 B-VG artikli 92 lõikes 1 on sätestatud, et Oberster Gerichtshof on kõrgeim kohus tsiviil- ja kriminaalasjades.
- 11 B-VG artikli 140 lõike 1 kohaselt on nii Oberster Gerichtshofi kui ka teise astme kohtute taotlusi lihtseaduste põhiseadusele vastavuse kontrollimiseks pädev lahendama Verfassungsgerichtshof. Verfassungsgerichtshofi otsusel lihtseaduse põhiseadusega vastuolu tõttu kehtetuks tunnistamise kohta on üldine mõju ja see on siduv kõigile kohtutele ja haldusasutustele.

Tsiviilkohtumenetluse seadustik

- 12 Austria Zivilprozessordnung’i (tsiviilkohtumenetluse seadustik; edaspidi „ZPO”) § 115 näeb üldjoontes ette, et isikule, kelle aadress ei ole teada, toimetatakse menetlusedokumendid kätte ametliku teate avaldamise teel ametlikke teadaandeid sisaldavas andmekogus („Ediktsdatei”).

13 ZPO § 116 kohaselt:

„Isikule, kellele toimetatakse menetluskohustused kätte avalikult, sest tema elukoht on teadmata, peab asja menetlev kohus kas omal algatusel või sellekohase taotluse alusel määrama kostja eemalviibimise tõttu esindaja ([ZPO] § 9), kui kõnealune isik peab pärast kättetoimetamist tegema oma õiguste kaitseks menetlustoimingu ja seda eeskätt juhul, kui kättetoimetatav dokument sisaldab kohtukutset.”

14 ZPO § 117 kohaselt tuleb esindaja määramisest teavitada ametliku teate avaldamisega ametlikke teadaandeid sisaldavas andmekogus.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

15 B jt esitasid 12. oktoobril 2009 Landesgericht Wienile A vastu kahju hüvitamise hagi, milles nad väitsid, et A röövis Kasahstanis nende abikaasad või nende isad.

16 Mis puudutab asja allumist Austria kohtutele, siis väitsid B jt, et A alaline elukoht on selle kohtu tööpiirkonnas, kuhu nad pöördusid.

17 Landesgericht Wien üritas korduvalt hagiavaldust kätte toimetada, kuid nende käigus ilmnes vaid, et A ei ela enam ühelgi teadaoleval aadressil. 27. augustil 2010 määras kohus B jt taotlusel kostjale tema eemalviibimise tõttu ZPO § 116 alusel esindaja (Abwesenheitskurator).

18 Pärast hagiavalduse kättesaamist esitas kostjale tema eemalviibimise tõttu määratud esindaja kostja vastuse, milles palus jätta hagi rahuldamata ja esitas mitu sisulist vastuväidet, küll aga ei vaidlustanud ta asja allumist Austria kohtutele rahvusvahelise kohtualluvuse sätete alusel.

19 Alles pärast astus A nimel menetlusse tema volitatud advokaadibüroo, kes vaidlustas asja allumise Austria kohtutele rahvusvahelise kohtualluvuse sätete kohaselt. Tema väitel ei saa asja rahvusvaheline kohtualluvus minna Austria kohtutele pelgalt sel alusel, et kostja eemalviibimise tõttu määratud esindaja astus menetlusse, sest A-l ei olnud selle esindajaga ühendust olnud ja viimane ei olnud teadlik asjassepuutuvatest asjaoludest, mis olid aset leidnud Kasahstanis. Oma elukoha osas märkis A, et ta lahkus Austriast jäädavalt juba enne, kui tema vastu hagi esitati. Väites, et tema elu on ohus, keeldus A andmast sellele kohtule teavet oma elukoha kohta ja palus, et edaspidi toimetataks kõik menetluskohustused kätte sellele büroole.

20 Landesgericht Wien tunnistas, et rahvusvahelise kohtualluvuse sätete kohaselt ei allu hagi talle ja jättis selle läbi vaatamata. Nimetatud kohus leidis, et A elab Malta Vabariigi territooriumil ja et kostjale tema eemalviibimise tõttu määratud esindaja kohtusse ilmumist ei saa käsitada kohtusse ilmumisenäe määruse nr 44/2001 artikli 24 tähenduses.

21 Oberlandesgericht Wien rahuldab apellatsioonkaebuse, mille B jt selle otsuse peale esitasid, ja lükkas rahvusvahelise kohtualluvuse puudumise vastuväite tagasi. Selle kohtu hinnangul on liikmesriigi kohtud kohustatud määruse nr 44/2001 artikli 26 alusel kontrollima, kas asi allub neile rahvusvahelise kohtualluvuse sätete kohaselt ainult juhul, kui kostja ei ilmu kohtusse. Austria õiguses aga on menetlusosalisele tema eemalviibimise tõttu tema huvide kaitseks määratud esindaja menetlustoimingul samasugused õiguslikud tagajärjed nagu lepingulise esindaja toimingul.

22 A esitas Oberster Gerichtshofile kassatsioonkaebuse, väites, et rikutud on tema kaitseõigusi, mis on sätestatud Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÖK”) artiklis 6 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta”) artiklis 47. B jt väidavad seevastu, et need EIÖK ja harta sätted tagavad ka nende õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile, nõudes kostjale tema eemalviibimise tõttu esindaja määramist vastavalt ZPO artiklile 116.

- 23 Oberster Gerichtshof andmetel oli A elukoht ajal, kui hagi esitati, Maltal. Kuna kostjale ehk A-le tema eemalviibimise tõttu määratud esindaja ei vaidlustanud asja allumist Austria kohtutele rahvusvahelise kohtualluvuse sätete kohaselt, siis tekib küsimus, kas kostja vastuse esitamine tema eemalviimise tõttu määratud esindaja poolt on omistatav A-le ja on käsitatav „kohtusse ilmumisenä” määruse nr 44/2001 artikli 24 tähenduses. Oberster Gerichtshof märgib sellega seoses, et kostjale tema eemalviimise tõttu määratud esindajale ZPO §-iga 116 antud laia esindusõigust võib ühtaegu lugeda nii vajalikuks B jt õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile tagamiseks kui ka vastuolus olevaks A õigusega olla ära kuulatud.
- 24 Sellega seoses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ta juhtumipõhiselt jättnud liidu õigusega vastuolus olevad sätted kohaldamata, rakendades sellega liidu õiguse ülimuslikkuse põhimõtet. Kuid Verfassungsgerichtshof kaldus sellest praktikast 14. märtsi 2012. aasta kohtuotsusega U 466/11 kõrvale, otsustades, et tema poolt liikmesriigi seaduste suhtes B-VG § 140 alusel seaduste üldkontrolli menetluse („Verfahren der generellen Normenkontrolle”) raames läbiviidavat põhiseaduslikkuse järelevalvet tuleb laiendada harta sätetele. Nimelt võib EIÕK-ga tagatud õigustele selles menetluses kohtus tugineda kui põhiseaduse tasandi õigustele. Verfassungsgerichtshofi hinnangul nõuab võrdvääruse põhimõte – nii nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus –, et see seaduste üldkontroll puudutaks ka hartaga tagatud õigusi.
- 25 Oberster Gerichtshof on seisukohal, et selle otsuse tagajärg on, et Austria kohtud ei saa jätta hartaga vastuolus olevat seadust omal algatusel kohaldamata, vaid – „ilma et see piiraks Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamise võimalust” – neil lasub nüüd kohustus esitada Verfassungsgerichtshofile taotlus selle seaduse tervikuna kehtetuks tunnistamiseks. Lisaks märgib ta, et viimati nimetatud kohus otsustas, et juhul, kui Austria põhiseadusega tagatud õigusel on samasugune kohaldamisala nagu hartaga ette nähtud õigusel, ei ole vaja esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlust ELTL artikli 267 alusel. Sellisel juhul ei oleks hartale antav tõlgendus asjakohane seaduse tervikuna kehtetuks tunnistamise taotluse lahendamiseks, sest selle otsuse saab teha Austria põhiseadusega tagatud õiguste alusel.
- 26 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud küsimus, kas võrdvääruse põhimõte nõuab, et põhiseaduslikkuse järelevalve vahemenetlust laiendataks hartaga tagatud õigustele, samas kui see pikendaks menetluse kestust ja suurendaks kulusid. Vastavat üldist õigusmuudatust, mis seisneb hartaga vastuolus oleva seaduse kehtetuks tunnistamises, oleks võimalik teha ka pärast menetluse lõppu. Lisaks ei saa asjaolu, et Austria põhiseadusega tagatud õigusel ja hartast tuleneval õigusel on sama kohaldamisala, vabastada eelotsusetaotluse esitamise kohustusest. Ei ole välistatud, et tõlgendus, mille sellele sättele annab Verfassungsgerichtshof, läheb lahku Euroopa Kohtu tõlgendusest, ja seeläbi rikub Verfassungsgerichtshofi otsus määrusest nr 44/2001 tulenevaid kohustusi.
- 27 Neil asjaoludel otsustas Oberster Gerichtshof menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas liidu õiguse kohaldamisel siseriiklikule menetlussüsteemile, milles asja sisuliselt lahendavad üldkohtud peavad küll kontrollima ka seaduste põhiseadusevastasust, kuid ei või seadusi ise tervikuna kehtetuks tunnistada, kuna seaduste kehtetuks tunnistamise pädevus on teataval kindlal viisil moodustatud konstitutsioonikohtul, tuleb liidu õigusest tulenevat „võrdvääruse põhimõtet” mõista nii, et kui üldkohus tuvastab seaduse vastuolu [harta] artikliga 47, siis peab ta ka menetluse ajal taotlema selle tervikuna kehtetuks tunnistamist konstitutsioonikohtult ega saa piirduda vaid sellega, et jätab seaduse konkreetsetes kohtuasjas kohaldamata?
 2. Kas harta artiklit 47 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus menetlusnorm, mille kohaselt kohus, kellel puudub rahvusvaheline pädevus, määrab poolele, kelle elukohta ei ole võimalik tuvastada, kostja eemalviibimise tõttu määratava esindaja, kelle „kohtusse ilmumine” annab kohtule õiguspäraselt rahvusvahelise pädevuse?

3. Kas [määruse nr 44/2001] artiklit 24 tuleb tõlgendada nii, et „kostja kohtusse ilmumise” viidatud sätte tähenduses on tegemist vaid juhul, kui asjaomase menetlustoimingu teeb kostja kas isiklikult või enda volitatud esindaja kaudu, või on sellega piiranguteta tegemist ka juhul, kui toimingu teeb liikmesriigi õiguse alusel kostjale tema eemalviibimise tõttu määratud esindaja?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 28 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitusi selle kohta, kas liidu õigust ja täpsemalt ELTL artiklit 267 tuleb tõlgendada selliselt, et sellega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on vaidluse all põhikohtuasjas ja mille kohaselt peavad asja lahendavad apellatsiooni- või kassatsiooniastme kohtud juhul, kui nad leiavad, et seadus on vastuolus harta artikliga 47, taotlema enda menetluse raames konstitutsioonikohtult selle seaduse tervikuna kehtetuks tunnistamist ega saa piirduda vaid sellega, et jätavad seaduse konkreetsetes kohtuasjas kohaldamata?
- 29 Kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab oma küsimuses ainult võrdväärseuse põhimõttele, tehes seda Verfassungsgerichtshofi kohtupraktika tõttu, mis rajas sellele põhimõttele kohustuse esitada talle taotlus hartaga vastuolus oleva mis tahes seaduse tervikuna kehtetuks tunnistamiseks, ilmneb eelotsusetaotluse põhjendustest, et see kohus soovib eelkõige teada, kas see kohtupraktika on kooskõlas üldkohtutele ELTL artiklist 267 tulenevate kohustuste ja liidu õiguse ülimuslikkuse põhimõttega.
- 30 Sellega seoses ilmneb eelotsusetaotlusest, et vastavalt Verfassungsgerichtshofi kohtupraktikale, millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse punktis 24, peavad asja apellatsiooni- või kassatsiooniastmes lahendavad üldkohtud pöörduma sellesse kohtusse, kui nad leiavad, et seadus on hartaga vastuolus, kohaldades seaduse tervikuna kehtetuks tunnistamise menetlust B-VG §-ide 89 ja 140 alusel. Võttes arvesse, et seaduse tervikuna kehtetuks tunnistamise taotluse peab esitama nendes üldkohtutes toimuva menetluse käigus, leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et nendel kohtutel ei ole võimalust nende menetluses olev vaidlus kohe lahendada, jättes seaduse, mis nende hinnangul on hartaga vastuolus, kohaldamata.
- 31 Mis teisalt puudutab selle konstitutsioonikohtu praktika tagajärgi ELTL artiklist 267 tulenevatele kohustustele, siis eelotsusetaotluse esitanud kohus piirdub märkimisega, et kohustus esitada Verfassungsgerichtshofile kõik hartaga vastuolus olevad seadused ei piira võimalust pöörduda eelotsusetaotlusega Euroopa Kohtusse, täpsustamata aga, kas see võimalus on seotud teatavate tingimustega.
- 32 Samas ilmneb Euroopa Kohtule esitatud toimikust, kuhu kuulub ka käesoleva kohtuotsuse punktis 24 viidatud Verfassungsgerichtshofi otsus, et kohustus esitada talle seaduse tervikuna kehtetuks tunnistamise taotlus ei piira üldkohtute võimalust pöörduda Euroopa Kohtusse, ehk nad võivad, vastavalt sõnastusele, mille Verfassungsgerichtshof on laenanud Euroopa Kohtu kohtuotsusega Melki ja Abdeli (C-188/10 ja C-189/10, EU:C:2010:363, punkt 57) loodud kohtupraktikast, esitada igas menetlusetapis, mida nad sobilikuks peavad, ning isegi pärast põhiseaduslikkuse järelevalve vahemenetluse lõppemist Euroopa Kohtule kõik eelotsuse küsimused, mida nad vajalikuks peavad, võtta kõik meetmed, mis on vajalikud esialgseks õiguskaitseks, ning jätta vaidlusalune seadusesäte pärast vahemenetluse lõppemist kohaldamata, kui nad peavad seda sätet liidu õigusega vastuolus olevaks. Nähtuvalt Verfassungsgerichtshofi otsuse punktist 42 peab see kohus oluliseks, et Euroopa Kohtult ei võetaks võimalust kontrollida liidu teisese õiguse kehtivust liidu esmase õiguse ja harta alusel.
- 33 Need on asjaolud, millest lähtuvalt tuleb vastata esimesele küsimusele.

- 34 Sellega seoses olgu meelde tuletatud, et ELTL artikkel 267 annab Euroopa Kohtule pädevuse teha eelotsuseid, mis käsitlevad nii aluslepingute ja liidu institutsioonide, organite või asutuste õigusaktide tõlgendamist kui ka selliste õigusaktide kehtivust. Selle artikli teine lõik sätestab, et kui siseriiklik kohus leiab, et otsuse tegemiseks on vaja selline küsimus lahendada, võib ta esitada sellekohase küsimuse Euroopa Kohtule, ning artikli kolmas lõik sätestab, et ta on kohustatud seda tegema, kui tema otsuseid ei saa siseriikliku õiguse järgi edasi kaevata.
- 35 Sellest tuleneb esiteks, et isegi kui asjaolusid arvestades tundub kasulik, et Euroopa Kohtule eelotsuse esitamise ajaks oleksid kõik puhtalt siseriikliku õiguse küsimused lahendatud (vt kohtuotsused *Irish Creamery Milk Suppliers Association* jt, 36/80 ja 71/80, EU:C:1981:62, punkt 6; *Meilicke*, C-83/91, EU:C:1992:332, punkt 26, ja *JämO*, C-236/98, EU:C:2000:173, punkt 31), on liikmesriigi kohtutel asja saatmiseks Euroopa Kohtusse kõige ulatuslikumad volitused, kui nad leiavad, et nende lahendada olevas asjas on tekkinud küsimusi, mis puudutavad liidu õigusnormi tõlgendamist või selle kehtivuse hindamist ning mille kohta nad peavad seisukoha võtma (vt eelkõige kohtuotsused *Rheinmühlen-Düsseldorf*, 166/73, EU:C:1974:3, punkt 3; *Mecanarte*, C-348/89, EU:C:1991:278, punkt 44, *Cartesio*, C-210/06, EU:C:2008:723, punkt 88, ning *Melki ja Abdeli*, EU:C:2010:363, punkt 41).
- 36 Teiseks on Euroopa Kohus juba otsustanud, et siseriiklik kohus, kes on kutsutud oma pädevuse piires kohaldama liidu õigusnorme, on kohustatud tagama nende normide täieliku õigusmõju, jättes omal algatusel vajaduse korral kohaldamata mis tahes siseriikliku õigusakti sätte, mis on vastuolus liidu õigusega, isegi kui siseriiklik õigusakt on hilisem, ilma et ta peaks taotlema või ootama nende sätete eelnevat kehtetuks tunnistamist seadusandlikul teel või muu põhiseadusliku menetluse kaudu (vt eelkõige eespool kohtuotsused *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49, punktid 21 ja 24; *Filipiak*, C-314/08, EU:C:2009:719, punkt 81; *Melki ja Abdeli*, EU:C:2010:363, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika, ning *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, punkt 45).
- 37 Igasugune siseriikliku õiguskorra säte ning seadusandlik, haldus- ja kohtupraktika, mis võiks kahjustada liidu õiguse toimet sellega, et ei anna liikmesriigi kohtule, kes on pädev sellist õigust kohaldama, volitusi teha selle kohaldamise ajal kõik vajalik, et kõrvaldada siseriiklikud õigusaktid, mis võivad takistada liidu normide täielikku toimet, on vastuolus nende nõuetega, mis moodustavad liidu õiguse olemuse (vt kohtuotsused *Simmenthal*, EU:C:1978:49, punkt 22, *Factortame* jt, C-213/89, EU:C:1990:257, punkt 20, ja *Åkerberg Fransson*, EU:C:2013:105, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika). Sellise olukorraga on tegemist liidu õigusnormi ja hilisema siseriikliku seaduse vahelise vastuolu korral, kui vastuolu lahendamine on jäetud omaenda kaalutlusõigusega asutusele, kes ei ole liidu õiguse kohaldamist tagav kohus, isegi kui liidu õiguse täielik toime oleks takistatud vaid ajutiselt (vt kohtuotsused *Simmenthal*, EU:C:1978:49, punkt 23, ning *Melki ja Abdeli*, EU:C:2010:363, punkt 44).
- 38 Kolmandaks on Euroopa Kohus otsustanud, et liidu õigusega seonduvat kohtuasja lahendav liikmesriigi kohus, kes leiab, et liikmesriigi õigusnorm ei ole mitte üksnes liidu õigusega, vaid ka põhiseadusega vastuolus, ei ole ELTL artiklis 267 ette nähtud õigusest ja kohustusest – esitada Euroopa Kohtule küsimusi liidu õiguse tõlgendamise või kehtivuse kohta – ilma jäetud ega vabastatud seetõttu, et liikmesriigi õigusnormi põhiseadusvastasuse tuvastamiseks on põhiseaduslikkuse järelevalve kohtusse pöördumine kohustuslik. Liidu õiguse toimimine oleks ohus, kui põhiseaduslikkuse järelevalve kohtusse pöördumise kohustus võiks takistada liidu õigusega reguleeritavat õigusvaidlust lahendaval siseriiklikul kohtul kasutada talle ELTL artikliga 267 antud õigust esitada Euroopa Kohtule küsimusi liidu õiguse tõlgendamise või kehtivuse kohta, et otsustada, kas siseriiklik õigusnorm on liidu õigusega kooskõlas või mitte (kohtuotsus *Melki ja Abdeli*, EU:C:2010:363, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 39 Käesoleva otsuse punktides 35–38 viidatud kohtupraktikat arvestades eeldavad ELTL artiklis 267 ette nähtud Euroopa Kohtu ja siseriiklike kohtute vahelise koostöö süsteemi toimimine ja liidu õiguse ülimuslikkuse põhimõte, et liikmesriigi kohtul oleks igas menetlusetapis, mida ta sobilikuks peab, ning

isegi pärast põhiseaduslikkuse järelevalve vahemenetluse lõppemist vabadus esitada Euroopa Kohtule kõik eelotsuse küsimused, mida ta vajalikuks peab (vt selle kohta kohtuotsus Melki ja Abdeli, EU:C:2010:363, punktid 51 ja 52).

- 40 Lisaks, juhul kui liikmesriigi õigus näeb ette põhiseaduslikkuse järelevalve vahemenetluse algatamise kohustuse, nõuab ELTL artiklis 267 ette nähtud süsteemi toimimine samas, et liikmesriigi kohtul oleks vabadus esiteks võtta kõik meetmed, mis on vajalikud liidu õiguskorraga antud õiguste esialgseks õiguskaitseks, ja teiseks jätta liikmesriigi seadusesäte pärast vahemenetluse lõppemist kohaldamata, kui ta peab seda sätet liidu õigusega vastuolus olevaks (vt kohtuotsus Melki ja Abdeli, EU:C:2010:363, punkt 53).
- 41 Mis viimaseks puudutab liikmesriigi põhiseadusega ja hartaga tagatud põhiõiguste samaaegset kohaldamist liidu õigust harta artikli 51 lõike 1 tähenduses rakendavale liikmesriigi õigusele, siis olgu toonitatud, et liidu direktiivi kohustuslike sätete ülevõtmisega piirduva siseriikliku seaduse põhiseaduslikkuse järelevalve kontrollimise vahemenetluse esmatähtsus ei või riivata Euroopa Kohtu ainupädevust tuvastada liidu õigusakti, eelkõige direktiivi ebaseaduslikkus – pädevus, mille eesmärk on tagada õiguskindlus seeläbi, et tagatakse liidu õiguse ühetaoline kohaldamine (vt selle kohta kohtuotsused Foto-Frost, 314/85, EU:C:1987:452, punktid 15–20; IATA ja ELFAA, C-344/04, EU:C:2006:10, punkt 27, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, punkt 53, ning Melki ja Abdeli, EU:C:2010:363, punkt 54).
- 42 Kui põhiseaduslikkuse järelevalve vahemenetluse esmatähtsus viib selleni, et siseriiklik seadus, mis piirdub liidu direktiivi kohustuslike sätete ülevõtmisega, tunnistatakse kehtetuks, kuna see seadus on vastuolus riigi põhiseadusega, võib see praktikas tähendada seda, et Euroopa Kohtult võetakse võimalus kontrollida direktiivi seaduslikkust liikmesriigi sisuliselt asja lahendava kohtu taotlusel samade aluste suhtes, mis on seotud esmasest õigusest tulenevate nõuetega, eelkõige sellistest õigustest tulenevate nõuetega, mida on tunnustatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas, millele ELL artikkel 6 omistab samasuguse õigusjõu nagu aluslepingutele (kohtuotsus Melki ja Abdeli, EU:C:2010:363, punkt 55).
- 43 Enne kui kontrollida liidu direktiivi kohustuslike sätete ülevõtmisega piirduva liikmesriigi seaduse põhiseadusele vastavust samade aluste suhtes, mille tõttu on direktiivi seaduslikkus kahtluse all, peavad liikmesriigi kohtud, kelle otsuste peale ei saa liikmesriigi õiguse järgi edasi kaevata, üldjuhul esitama Euroopa Kohtule ELTL artikli 267 kolmanda lõigu alusel küsimuse selle direktiivi seaduslikkuse kohta ning seejärel tegema järeldused, mis Euroopa Kohtu eelotsusest tulenevad, välja arvatud juhul, kui põhiseaduslikkuse järelevalve kohus on ise esitanud selle küsimuse Euroopa Kohtule kõnesoleva artikli teise lõigu alusel. Kui tegemist on niisuguse sisuga liikmesriigi ülevõtmiseseadusega, peab küsimus, kas direktiiv on seaduslik, eelnema selle ülevõtmise kohustusele (kohtuotsus Melki ja Abdeli, EU:C:2010:363, punkt 56).
- 44 Lisaks, kui liidu õigus annab liikmesriikidele kaalutlusruumi liidu õigusakti rakendamisel, on liikmesriigi ametiasutustel ja kohtutel õigus tagada liikmesriigi põhiseaduses sätestatud põhiõiguste kaitse, tingimusel, et põhiõiguste kaitse siseriiklike standardeid ei kahjusta hartas ette nähtud kaitse taset, nii nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus, ega liidu õiguse ülimuslikkust, ühtsust ja tõhusust (vt selle kohta kohtuotsus Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, punkt 60).
- 45 Seoses põhimõttega, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus eelotsuses viitab, siis tuleb märkida, et selle põhimõtte kohaselt ei tohi menetlusnormid, mis on kehtestatud nende kohtuasjade läbivaatamiseks, mille eesmärk on tagada isikutele liidu õigusest tulenevate õiguste kaitse, olla ebasoodsamad kui samalaadsete siseriiklike hagide suhtes kehtivad menetlusnormid (kohtuotsused Transportes Urbanos y Servicios Generales, C-118/08, EU:C:2010:39, punkt 33, ning Agroconsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika). Võrdvääruse põhimõttele tuginemise tagajärjel ei tohi aga vabastada liikmesriigi kohtuid liikmesriigi menetlusnorme järgides kohustusest täpselt täita ELTL artiklist 267 tulenevaid nõudeid.

46 Eelnevaid kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et liidu õigust ja täpsemalt ELTL artiklit 267 tuleb tõlgendada selliselt, et sellega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on vaidluse all põhikohtuasjas ja mille kohaselt peavad asja lahendavad apellatsiooni- või kassatsiooniasutused üldkohtud juhul, kui nad leiavad, et liikmesriigi seadus on vastuolus harta artikliga 47, esitama enda menetluse raames konstitutsioonikohtule taotluse selle seaduse tervikuna kehtetuks tunnistamiseks, ega saa piirduda vaid sellega, et jätavad seaduse konkreetses kohtuasjas kohaldamata, juhul kui selle menetluse esmätähtsuse tagajärjel takistatakse üldkohtuid kasutamast oma õigust või täitmast oma kohustust esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimusi nii enne taotluse esitamist seaduste põhiseadusele vastavust kontrollivale siseriiklikule põhiseaduslikkuse järelevalve kohtule, kui olenevalt olukorrast ka pärast seda, kui nimetatud kohus on taotluse lahendanud. Seevastu tuleb liidu õigust ja täpsemalt ELTL artiklit 267 tõlgendada nii, et niisugused liikmesriigi õigusnormid ei ole nende sätetega vastuolus, tingimusel, et liikmesriigi üldkohtutele jääb vabadus:

- esitada igas menetlusetapis, mida nad sobilikuks peavad, ning isegi pärast põhiseaduslikkuse järelevalve vahemenetluse lõppemist Euroopa Kohtule kõik eelotsuse küsimused, mida nad vajalikuks peavad,
- võtta kõik meetmed, mis on vajalikud liidu õiguskorraga antud õiguste esialgseks kohtulikuks kaitseks, ning
- jätta vaidlusalune õigusnorm pärast vahemenetluse lõppemist kohaldamata, kui nad peavad seda normi liidu õigusega vastuolus olevaks.

Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, kas põhikohtuasjas kõne all olevaid liikmesriigi õigusnorme saab tõlgendada kooskõlas liidu õigusest tulenevate nõuetega.

Teine ja kolmas küsimus

47 Teise ja kolmanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitusi sisuliselt selle kohta, kas määruse nr 44/2001 artiklit 24 tuleb selle koostoides harta artikliga 47 tõlgendada nii, et kui vastavalt liikmesriigi õigusnormidele määrab liikmesriigi kohus kostjale, kellele kohtukutset ei ole kätte toimetatud, kuna tema elukoht ei ole teada, kostja eemalviibimise tõttu määratava esindaja, siis võrdub selle esindaja kohtusse ilmumine kostja kohtusse ilmumisega nimetatud määruse artikli 24 tähenduses, muutes vaidluse rahvusvahelise kohtualluvuse sätete kohaselt alluvaks sellele kohtule?

48 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu selgituste kohaselt ei olnud ajal, kui põhikohtuasjas esitati hagi Austria kohtutele, A elukoht enam selles liikmesriigis. Lisaks on selle vaidluse ese nõue hüvitada kahju inimröövide eest, mis ei ole toime pandud Austrias, vaid Kasahstanis. Seetõttu tuleb tõdeda, et vastavalt määruse nr 44/2001 artikli 2 lõikele 1 ei allu asi rahvusvahelise kohtualluvuse sätete kohaselt Austria kohtutele. Pealegi ei ilmne, et põhikohtuasja vaidlusel oleks mingigi seos Austria territooriumiga, mis kõnealuse määruse sätete kohaselt annaks asja Austria kohtute alluvusse vähemalt juhul, kui A ei ole kohtusse ilmunud nimetatud määruse artikli 24 tähenduses.

49 Sellega seoses ilmneb Euroopa Kohtule esitatud toimikust, et kostjale tema eemalviibimise tõttu määratud esindajale on ZPO §-iga 116 antud lai esindusõigus, mis hõlmab volitust ilmuda eemalviibiva kostja nimel kohtusse.

50 Samas tuleb nimetatud määruse sätteid Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tõlgendada iseseisvalt, võttes arvesse määruse liigendust ja eesmarke (vt selle kohta kohtuotsused *Cartier parfums-lunettes* ja *Axa Corporate Solutions Assurance*, C-1/13, EU:C:2014:109, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika, ning *Hi Hotel HCF*, C-387/12, EU:C:2014:215, punkt 24).

- 51 Lisaks tuleb liidu õiguse, sealhulgas määruse nr 44/2001 sätete tõlgendamisel lähtuda põhiõigustest, mis moodustavad väljakujunenud kohtupraktika kohaselt õiguse üldpõhimõtete lahutamatu osa, mille järgimise tagab Euroopa Kohus ja mis on nüüdsest sätestatud hartas (vt selle kohta kohtuotsused *Google Spain ja Google*, C-131/12, EU:C:2014:317, punkt 68 ja seal viidatud kohtupraktika). Sellega seoses olgu märgitud, et kõik määruse nr 44/2001 sätted väljendavad kavatsust tagada, et määruse eesmärkide raames toimuvad kohtuotsuse tegemisega lõppevad menetlused harta artiklis 47 sätestatud kaitseõigusi tagades (vt kohtuotsused *Hypoteční banka*, C-327/10, EU:C:2011:745, punktid 48 ja 49, ning *G*, C-292/10, EU:C:2012:142, punktid 47 ja 48 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 52 Nende sätete valguses tuleb analüüsida, kas kostja eemalviibimise tõttu talle määratud esindaja kohtusse ilmumine on võrdne nimetatud kostja kohtusse ilmumisega kõnealuse määruse artikli 24 tähenduses.
- 53 Sellega seoses tuleb esiteks meelde tuletada, et nimetatud artikkel 24 paikneb määruse nr 44/2001 II peatüki 7. jaos „Kokkulepe kohtualluvuse kohta”. Kõnealuse artikli 24 esimene lause kehtestab kohtualluvuse eeskirja, mis rajaneb kostja kohtusse ilmumisele kõigis kohtuasjades, mille puhul asja allumine menetlevale kohtule ei tulene selle määruse teistest sätetest. Sealhulgas kohaldatakse seda eeskirja juhtudel, kui kohtule on esitatud hagi selle määruse sätteid eirates, ning see tähendab, et kostja kohtusse ilmumist võib pidada vaikivaks nõustumiseks asja allumisega sellele kohtule, kuhu hagi esitati, ning seega kohtualluvuses kokku leppimiseks (vt kohtuotsused *ČPP Vienna Insurance Group*, C-111/09, EU:C:2010:290, punkt 21, ning *Cartier parfums-lunettes ja Axa Corporate Solutions Assurance*, EU:C:2014:109, punkt 34).
- 54 Niisiis, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 43, on määruse nr 44/2001 artikli 24 esimeses lauses kirjeldatud vaikiva kokkuleppe kohtualluvuse kohta aluseks vaidluse poolte teadlik kohtualluvuse valik, mis eeldab, et kostja on teadlik tema vastu algatatud menetlusest. Eemalviibivat kostjat, kellele hagiavaldust kätte ei ole toimetatud ja kes ei ole teadlik tema vastu algatatud menetlusest, ei saa seevastu käsitada vaikimisi nõustuvaks asja allumisega sellele kohtule.
- 55 Pealegi ei saa eemalviibiv kostja, kes ei tea, et tema vastu on esitatud hagi ning et talle on tema eemalviibimise tõttu määratud esindaja, esitada sellele esindajale teavet, mis oleks vajalik hindamiseks, kas rahvusvahelise kohtualluvuse sätete kohaselt allub asi kohtule, kellele hagi esitati, ega seda kohtualluvust tulemuslikult vaidlustada või sellega kõigist asjaoludest teadlik olles nõustuda. Ka nendel asjaoludel ei saa kostjale tema eemalviibimise tõttu määratud esindaja kohtusse ilmumist pidada selle kostja vaikivaks nõusolekuks.
- 56 Teiseks tuleb märkida, et vastavalt määruse nr 44/2001 artiklile 26 ja artikli 34 punktile 2 kontrollitakse selle määruse alusel kohtu omal algatusel või kostja kaebuse alusel, kas rahvusvahelise kohtualluvuse sätete kohaselt allub asi sellele kohtule, kellele hagi esitati, ainult juhul, kui kostjat saab lugeda kohtusse mitte ilmunuks. Neil asjaoludel tuleneb kaitseõiguste austamise nõudest, et seaduslik esindaja võib kostja nimel kohtusse ilmuda määruse nr 44/2001 tähenduses ainult juhul, kui ta on tõepoolest võimeline kaitsma eemalviibiva kostja õigusi. Nagu aga ilmneb Euroopa Kohtu kohtupraktikast, mis käsitleb Brüsseli 27. septembri 1968. aasta konventsiooni kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 1972, L 299, lk 32), mida on muudetud hilisemate konventsioonidega, mis käsitlevad uute liikmesriikide ühinemist selle konventsiooniga, artikli 27 lõiget 2 ja määruse nr 44/2001 artikli 34 punkti 2, tuleb kostja, kes ei ole tema suhtes algatatud menetlusest teadlik ja keda ilmub kohtusse esindama advokaat või „eestkostja”, keda kostja ei ole volitanud ja kes ei suuda teda kaitsta, lugeda kohtusse mitteilmunuks selle sätte tähenduses, isegi kui menetlus on olnud võistlev (vt selle kohta seoses nimetatud 27. septembri 1968. aasta konventsiooni muudetud redaktsiooni tõlgendamisega kohtuotsused *Hendrikman ja Feyen*, C-78/95, EU:C:1996:380, punkt 18, ja *Hypoteční banka*, EU:C:2011:745, punktid 53 ja 54).

- 57 Kolmandaks ei ole selle määruse artikli 24 niisugune tõlgendus, mille kohaselt kostjale tema eemalviibimise tõttu määratud esindaja võib tema nimel kohtusse ilmuda, kooskõlas selle määrusega kehtestatud kohtualluvuse eeskirjadega, mis nähtuvalt määruse põhjendusest 11 peavad olema hästi etteaimatavad ning lähtuma põhimõttest, et tavaliselt on kohtualluvus seotud kostja alalise elukohaga. Niisuguses olukorras, nagu on vaidluse all põhikohtuasjas, kus A-le, kelle elukoht oli menetluse algatamise liikmesriigist erinevas liikmesriigis, ei toimetatud menetluse algatamist käsitlevat dokumenti kätte, ei saa lugeda ettenähtavaks asja Austria kohtutele allumise tuvastamist põhjusel, et A-le tema eemalviibimise tõttu määratud esindaja ilmus kohtusse.
- 58 Viimaseks, harta artikliga 47 hagejale tagatud õigus tõhusale õiguskaitsevahendile, mida määruse nr 44/2001 kohaldamisel tuleb rakendada koos kostja kaitseõigustega (vt selle kohta kohtuotsused *Hypoteční banka*, EU:C:2011:745, punktid 48 ja 49, ning *G*, EU:C:2012:142, punktid 47 ja 48), ei loo erinevalt sellest, mida väidavad B jt Euroopa Kohtule esitatud märkustes, kohustust tõlgendada selle määruse artiklit 24 teisiti.
- 59 Sellega seoses väidavad B jt, et põhikohtuasjas ei ole A endiselt avaldanud oma praegust elukohta, takistades sellega kohtualluvuse kindlakstegemist ja hagejate õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile teostamist. Selleks et niisuguses olukorras välistada kohtulikust õigusemõistmisest kõrvalehoidumist ja tagada vastavalt eelmises punktis viidatud kohtupraktikale õiglane tasakaal hageja ja kostja õiguste vahel, tuleks möönda, et kostjale tema eemalviibimise tõttu määratud esindaja võib tema nimel kohtusse ilmuda määruse nr 44/2001 artikli 24 tähenduses.
- 60 Samas, kui Euroopa Kohus otsustas kohtuotsuste *Hypoteční banka* (EU:C:2011:745) ja *G* (EU:C:2012:142) tegemise aluseks olnud asjaoludel, et harta artikli 47 alusel tõlgendatud määrusega nr 44/2001 ei ole vastuolus eemalviibiva kostja suhtes menetluse läbiviimine, milles kostjal puudub võimalus ennast tõhusalt kaitsta, siis ta rõhutas asjaolu, et sellel kostjal on võimalus oma õigusi teostada, vaieldes selle määruse artikli 34 punkti 2 alusel vastu teda puudutava kohtuotsuses tunnustamisele (vt selle kohta kohtuotsused *Hypoteční banka*, EU:C:2011:745, punktid 54 ja 55, ning *G*, C-292/10, EU:C:2012:142, punktid 57 ja 58). See nimetatud määruse artikli 34 punktis 2 sätestatud vaidlustamisõigus eeldab nähtuvalt käesoleva kohtuotsuse punktis 56 sedastatust siiski, et kostja ei ole kohtusse ilmunud ja et eestkostja või kostjale tema eemalviibimise tõttu määratud esindaja menetlustoimingud ei võrdu kostja kohtusse ilmunisega nimetatud määruse tähenduses. Käesoleval juhul on kostjale tema eemalviibimise tõttu määratud esindaja poolt ZPO § 116 alusel tehtud menetlustoimingute tulemuseks seevastu see, et liikmesriigi õigusnormide alusel tuleb A lugeda ilmunuks hagi esitamise järgsesse kohtusse. Sellist määruse nr 44/2001 artikli 24 tõlgendust, mille kohaselt niisugune eestkostja või kostjale tema eemalviibimise tõttu määratud esindaja võib selle kostja nimel kohtusse ilmuda määruse nr 44/2001 artikli 24 tähenduses, ei saa aga käsitada õiglase tasukaalu loomisena tõhusa õiguskaitsevahendi ja kaitseõiguste vahel.
- 61 Seetõttu tuleb teisele ja kolmandale küsimusele vastata, et määruse nr 44/2001 artiklit 24 tuleb selle koostoimes harta artikliga 47 tõlgendada nii, et kui vastavalt liikmesriigi õigusnormidele määrab liikmesriigi kohus kostjale, kellele kohtukutset ei ole kätte toimetatud, kuna tema elukoht ei ole teada, kostja eemalviibimise tõttu määratava esindaja, siis ei võrdu selle esindaja kohtusse ilmunine kostja kohtusse ilmunisega nimetatud määruse artikli 24 tähenduses, mis muudaks vaidluse rahvusvahelise kohtualluvuse sätete kohaselt alluvaks sellele kohtule.

Kohtukulud

- 62 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

1. Liidu õigust ja täpsemalt ELTL artiklit 267 tuleb tõlgendada selliselt, et sellega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on vaidluse all põhikohtuasjas ja mille kohaselt peavad asja lahendavad apellatsiooni- või kassatsiooniasutused üldkohtud juhul, kui nad leiavad, et liikmesriigi seadus on vastuolus Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47, esitama enda menetluse raames konstitutsioonikohtule taotluse selle seaduse tervikuna kehtetuks tunnistamiseks, ega saa piirduda vaid sellega, et jätavad seaduse konkreetsetes kohtuasjas kohaldamata, juhul kui selle menetluse esmatahtsuse tagajärjel takistatakse üldkohtuid kasutamast oma õigust või täitmast oma kohustust esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimusi nii enne taotluse esitamist seaduste põhiseadusele vastavust kontrollivale siseriiklikule põhiseaduslikkuse järelevalve kohtule, kui olenevalt olukorrast ka pärast seda, kui nimetatud kohus on taotluse lahendanud. Seevastu tuleb liidu õigust ja täpsemalt ELTL artiklit 267 tõlgendada nii, et niisugused liikmesriigi õigusnormid ei ole nende sätetega vastuolus, tingimusel, et liikmesriigi üldkohtutele jääb vabadus:

- esitada igas menetlusetapis, mida nad sobilikuks peavad, ning isegi pärast põhiseaduslikkuse järelevalve vahemenetluse lõppemist Euroopa Kohtule kõik eelotsuse küsimused, mida nad vajalikuks peavad,
- võtta kõik meetmed, mis on vajalikud liidu õiguskorraga antud õiguste esialgseks kohtulikuks kaitseks, ning
- jätta vaidlusalune õigusnorm pärast vahemenetluse lõppemist kohaldamata, kui nad peavad seda normi liidu õigusega vastuolus olevaks.

Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, kas põhikohtuasjas kõne all olevaid liikmesriigi õigusnorme saab tõlgendada kooskõlas liidu õigusest tulenevate nõuetega.

2. Nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades artiklit 24 tuleb selle koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47 tõlgendada nii, et kui vastavalt liikmesriigi õigusnormidele määrab liikmesriigi kohus kostjale, kellele kohtukutset ei ole kätte toimetatud, kuna tema elukoht ei ole teada, kostja eemalviibimise tõttu määratava esindaja, siis ei võrdu selle esindaja kohtusse ilmumine kostja kohtusse ilmumisega nimetatud määruse artikli 24 tähenduses, mis muudaks vaidluse rahvusvahelise kohtualluvuse sätete kohaselt alluvaks sellele kohtule.

Allkirjad